

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 469/2021-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Okresného súdu Košice II č. k. 25Csp/192/2019-230 zo 16. septembra 2020 takto

rozhodol:

1. Uznesením Okresného súdu Košice II č. k. 25Csp/192/2019-230 zo 16. septembra 2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Košice II č. k. 25Csp/192/2019-230 zo 16. septembra 2020 **zrušuje**.
3. Okresný súd Košice II **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **680,74 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevychováje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 30. novembra 2020 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu, ktorým mu bola ako advokátovi žalobcu uložená poriadková pokuta v civilnom spore a ktoré navrhuje zrušiť.

II.

2. Sťažovateľ ako advokát zastupoval obchodnú spoločnosť, ktorá sa ako žalobca domáhala proti žalovanej zaplataenia zostatku istiny úveru. Sťažovateľ bol výzvou z 13. februára 2020 vyzvaný, aby okresnému súdu do 15 dní doručil podrobný rozpis predpísaných splátok úveru s rozpisom, čo každá jednotlivá splátka zahŕňa (istinu, úrok a poplatok), a platby žalovanej s uvedením, ako jednotlivé platby boli zarátané na istinu, úrok a poplatok a priradené ku každej jednej splátke. Opätovne bol na predloženie týchto údajov vyzvaný okresným súdom výzvou z 25. júna 2020. Sťažovateľ sa už k prvej výzve vyjadril podaním z 2. marca 2020 a poukázal na to, že žalobca všetky úhrady žalovanej započítal na istinu, v spore si uplatňuje len rozdiel medzi istinou úveru a žalovanou zaplatenými čiastkami s úrokom z omeškania, a preto nie je dôvod posudzovať dôvodnosť ostatných, žalobcom neuplatnených nárokov zo zmluvy. Rovnako reagoval svojím podaním z 25. júna 2020 aj na druhú výzvu okresného súdu.

3. Napadnutým uznesením bola sťažovateľovi uložená pokuta 150 eur za to, že na výzvy súdu nereagoval a súdu 3. marca 2020 doručil oznámenie o neúčasti na pojednávaní, kde uviedol, že si uplatňuje len rozdiel medzi istinou a úhradami žalovanej a na opakovanú výzvu okresného súdu nereagoval, len opätovne uviedol, že si uplatňuje rozdiel medzi istinou a úhradami. Podľa okresného súdu sťažovateľ nerešpektoval ani jednu výzvu, čím sťažil postup súdu pritom, aby bola vec rozhodnutá bez zbytočných prieťahov. Okrem toho uviedol, že tým bolo marené uplatnenie základných práv iného účastníka a bol hrubo sťažovaný postup súdu, čo bol dôvod na uloženie pokuty podľa § 102 ods. 1 Civilného sporového poriadku.

III.

4. Sťažovateľ namieta, že na výzvy súdu reagoval, a preto mu bola pokuta uložená nezákonne, a keďže proti uzneseniu o uložení pokuty Civilný sporový poriadok odvolanie nepripúšťa, zostáva mu iba ústavná sťažnosť. Napadnutému uzneseniu vyčíta, že zamlčovala to, že úverová zmluva bola už v žalobe posúdená ako bezúročná a bez poplatkov, a z uznesenia nie je zrejmé, podľa ktorého ustanovenia § 102 ods. 1 Civilného sporového poriadku mu pokuta bola uložená. Preto z odôvodnenia rozhodnutia nevyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na druhej strane, čo vedie k tomu, že rozhodnutie je v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z odôvodnenia rozhodnutia nie je zrejmé, ako sťažovateľ môže mariť základné práva iného účastníka konania. Rovnako z rozhodnutia nie je zrejmé, ako mal sťažovateľ hrubo sťažiť postup súdu. Sťažovateľ ďalej uvádza, že postupom okresného súdu došlo aj k porušeniu zásady rovnosti zbraní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, keďže okresnému súdu muselo byť zrejmé, že spotrebiteľský úver je považovaný za bezúročný a bez poplatkov a že k premlčaniu nároku nemohlo dôjsť, lebo prvá splátka spotrebiteľského úveru bola splatná 21. decembra 2015 a žaloba bola podaná 19. decembra 2018.

5. Okresný súd k ústavnej sťažnosti zopakoval svoju argumentáciu z namietaného uznesenia a uviedol, že sťažovateľ nereagoval na opakované dôvodné výzvy na predloženie pre rozhodnutie nevyhnutného dôkazu.

6. Sťažovateľ zopakoval, že vec bolo možné rozhodnúť bez súdom žiadaného dôkazu a nie je pravdou, že by nereagoval na výzvy súdu.

IV.

7. Vo vzťahu k medziam zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že mu v zásade neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, resp. nadriadeným súdom. Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Povinnosť chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni patrí teda predovšetkým všeobecným súdom. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti, ktorou sa namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím všeobecného súdu, sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä z toho hľadiska, či závery všeobecných súdov vyjadrené v napadnutom rozhodnutí sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné a s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd, resp. či výrok rozhodnutia je v súlade s priebehom konania (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

8. Predmetom ústavného prieskumu sú, aj keď v obmedzenej miere, aj rozhodnutia všeobecných súdov o uložení poriadkových pokút. V rámci doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu možno identifikovať skupinu rozhodnutí, v ktorých ústavný súd vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému došlo postupom či rozhodnutím všeobecných súdov alebo iných orgánov verejnej moci pri ukladaní poriadkových pokút (II. ÚS 374/06, II. ÚS 195/06, I. ÚS 41/2015, IV. ÚS 562/2018). Rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty je v zásade spôsobilé neprípustným spôsobom zasiahnuť do základných práv a slobôd účastníkov konania, a preto takéto rozhodnutie podlieha súdnemu prieskumu z hľadiska rešpektovania zásad spravodlivého procesu vo všetkých jeho aspektoch (I. ÚS 41/2015, IV. ÚS 562/2018). Z uvedeného dôvodu sú na rozhodovanie súdov o uložení pokút primerane kladené požiadavky, ktoré sú vyvoditeľné zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Znamená to predovšetkým to, že takéto rozhodnutie musí mať zákonný podklad a nemôže byť prejavom arbitrárneho prístupu.

9. Účelom poriadkovej pokuty je vynútenie si splnenia tých procesných povinností, ktoré neboli napriek tomu, že došlo k ich účinnému uloženiu splnené, a ich nesplnenie nemá pre strany iný osobitný následok vyjadrený v ustanoveniach Civilného sporového poriadku. Zákon pritom stanovuje možnosť, nie povinnosť súdu uložiť osobe, ktorá svoju procesnú povinnosť nespĺnila, poriadkovú pokutu. Zdržanlivosť súdu pri jej ukladaní je zvýraznená tým, že Civilný sporový poriadok na rozdiel od Občianskeho súdneho poriadku nepripúšťa odvolanie proti rozhodnutiu o uložení poriadkovej pokuty a neobsahuje ani ustanovenie o možnosti dodatočného odpustenia uloženej poriadkovej pokuty v prípade, ak to odôvodňuje neskoršie správanie osoby, ktorej bola uložená, resp. ak po jej uložení nastali dôvody hodné osobitného zreteľa (porovnaj Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, § 102).

10. Pri namietanom rozhodnutí okresného súdu je potrebné stotožniť sa s tvrdením sťažovateľa, že poriadková pokuta mu bola uložená nedôvodne. Primárne nie je správne, že by sťažovateľ na výzvy súdu nereagoval. Sťažovateľ sa už k prvej výzve vyjadril a poukázal na to, že žalobca všetky úhrady žalovanej započítal na istinu, v spore si uplatňuje len rozdiel medzi istinou úveru a žalovanou zaplatenými čiastkami, a preto nie je dôvod posudzovať dôvodnosť ostatných, žalobcom neuplatnených nárokov zo zmluvy. Rovnako konzistentnou argumentáciou reagoval aj na druhú výzvu okresného súdu. Okrem toho táto argumentácia obsahovala jasné vysvetlenie toho, že na rozhodnutie súdu nie je potrebné zistenie skutočností, ktoré sa týkajú rozpisu predpísaných splátok a uskutočnených úhrad na istinu, úrok a poplatky úveru, keďže žalobca si v konaní uplatnil len vrátenie istiny.

11. Dôkaz žiadaný od sťažovateľa nemal žiaden význam pre zistenie skutkového stavu v spore sťažovateľom zastúpeného žalobcu, keďže pri uplatnení si len zostatku istiny úveru s tým, že všetky splátky žalovaného dlžníka boli predtým započítané na vrátenie istiny, nemá zisťovanie rozpisu splátok žiaden význam či už na určenie zostatku istiny alebo toho, či je dlh uplatnený proti žalovanému premlčaný. Dôvod žiadania dôkazu od sťažovateľom zastúpeného žalobcu nevyplýva nielen z výziev súdu, ktoré boli adresované sťažovateľovi, ale ani z napadnutého uznesenia a napokon ani z vyjadrenia okresného súdu k tejto ústavnej sťažnosti. Napadnuté uznesenie bolo vydané bez dostatočného uvedomenia si dôvodu nepredloženia od sťažovateľa žiadaného dôkazu, z čoho plynie nedostatočné zameranie sa okresného súdu na rozhodnutie vo veci samej a posúdenie dôvodnosti druhou stranou navrhovaného a súdom žiadaného dôkazu. Okrem toho zdôvodneniu uznesenia chýba zrozumiteľná úvaha o tom, čím malo konanie sťažovateľa mariť základné práva iného účastníka konania a ako mal sťažovateľ hrubo sťažiť postup súdu. Táto absencia je znakom arbitrárnosti rozhodnutia, keďže zdôvodneniu chýba posúdenie podriadenia konania sťažovateľa pod normy Civilného sporového poriadku, ktoré umožňuje uloženie poriadkovej pokuty. Preto okresný súd napadnutým uznesením porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Vzhľadom na už uvedené bolo napadnuté uznesenie okresného súdu podľa § 133 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších prepisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) zrušené. Vzhľadom na to, že okresný súd o poriadkovej pokute konal z vlastnej iniciatívy, nebol dôvod postupovať podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde a vec vrátiť na ďalšie konanie, a preto v tejto časti ústavnej sťažnosti vyhovené nebolo.

13. Rovnako nebolo ústavnej sťažnosti vyhovené v tej časti, v ktorej sa sťažovateľ domáhal porušenia základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, z ktorého vyplýva, že všetci účastníci sú si v konaní rovní. Okresný súd namietaným uznesením postupoval proti sťažovateľovi a nemožno dospieť k záveru, že by uložením pokuty poskytol žalovanej také zvýhodnenie, ktoré by bolo porušením zásady rovnosti strán sporu.

V.

14. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady 680,74 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľ má nárok na náhradu za dva úkony právnej služby v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 177 eur) a za jeden úkon právnej služby v roku 2021 (vyjadrenie 181,17 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 10,62 eur a 10,87 eur) predstavuje 567,28 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 113,46 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. októbra 2021

Robert Šorl
predseda senátu